

Dossier

Belgische banken weigeren geld naar Cuba over te schrijven

November 2021

Inleiding:

Belgische banken zoals ING en BNP-Paribas-Fortis blijven weigeren om geld naar Cuba over te schrijven, een inbreuk op het vrij (financieel) verkeer in de internationale handel. Daarmee gaan zij in tegen de Europese en Belgische wetgeving die verbiedt gevolg te geven aan de VS-sanctiewetten tegen Cuba (Europese Verordening 2271/96). Maar hiervan trekken de banken zich niets aan. De Europese regelgeving en de talrijke veroordelingen door Europa van de VS-blokkade tegen Cuba hebben geen effect.

De eerste slachtoffers van deze economische en financiële wurggreep zijn de Cubaanse burgers die worden geconfronteerd met grote tekorten aan basisproducten en geneesmiddelen.

Deze situatie is onaanvaardbaar.

1. De economische en financiële wurggreep van de VS op Cuba veroorzaakt tekorten aan voeding en geneesmiddelen!

Cuba beleeft een grote economische crisis door de gecombineerde gevolgen van 60 jaar VS-blokkade en de covid-19 pandemie. De VS-blokkade verbiedt elke handel met Cuba van bedrijven met belangen in de VS, dus ook Europese. Op één jaar tijd kosten de sancties bijna 7,7 miljard dollar, geld dat niet in de economische en sociale ontwikkeling van de bevolking kan geïnvesteerd worden. Daar bovenop heeft de covid-pandemie Cuba niet gespaard. Het toerisme – een van de belangrijkste economische sectoren – ligt al bijna 2 jaar stil. De Cubaanse economie kromp vorig jaar met 11%. Ondertussen kampt de bevoorrading van zowat alles met enorme problemen. Mensen moeten steeds langer in de rij staan voor basisproducten, levensmiddelen én geneesmiddelen. Toch is de Cubaanse overheid erin geslaagd eigen corona-vaccins te ontwikkelen. Al 88 % van de bevolking, kinderen boven 5 jaar inbegrepen, hebben vandaag al een eerste prik ontvangen, 68 % is volledig ingeënt.

De VS grijpt de precaire toestand die ze zelf bewust veroorzaakt, aan om op te roepen tot protesten en financiert hiervoor opposanten binnen en buiten Cuba. Deze groepen grijpen het ongemak over de tekorten aan met een duidelijk politiek motief: de onvrede aanwakkeren en de regering in diskrediet brengen.

2. De Algemene Vergadering van de VN veroordeelt de blokkade

De VS-blokkade tegen Cuba wordt wereldwijd en haast unaniem afgekeurd. Op 23 juni '21 veroordeelde de Algemene Vergadering van de VN voor de 29ste keer op rij en met een overweldigende meerderheid van 184 stemmen voor, 2 tegen (VS en Israël) en 3 onthoudingen (Brazilië, Ukraine, Colombia) de economische en financiële blokkade tegen Cuba. Ondanks het feit dat de VS op dit internationaal forum alleen staat, volhardt de VS in haar vijandige houding tegenover Cuba. Het enige lichtpuntje was president Obama die de blokkade bestempelde als een middel dat zes decennia lang NIET gewerkt heeft. Maar president Trump verhardde daarop de blokkade met meer dan 240 nieuwe sancties. De huidige president Biden behoedt zich ervoor om de conservatieve Cubaanse gemeenschap in Miami tegen de haren in te wrijven. Hij vreest om de nipte meerderheid van de democraten in de senaat bij de volgende tussentijdse verkiezingen te verliezen. Daarom heeft hij nog geen enkele versoepeling van de sancties tegen Cuba aangedurfd.

3. Banken weigeren overschrijvingen naar Cuba

Geld overschrijven naar Cuba onmogelijk met

ING

BNP PARIBAS
FORTIS

STOP

DE VS-BLOKKADE
TEGEN

COORDINATIE
voor de opheffing
van de blokkade tegen
CUBA
COORDINATION
pour la levée du
Blocus contre
CUBA

Uit schrik om door de VS-administratie beboet te worden, passen de meeste banken in heel Europa een wel heel voorzichtig beleid toe. Niet alleen overschrijvingen naar Cuba worden systematisch geweigerd. Ook alle verrichtingen met een verwijzing naar Cuba in de naam van de

opdrachtgever, in de naam van de begunstigde of in de mededeling worden zonder meer geweigerd. Daarmee zijn deze banken nog strikter dan wat de VS-sanctiewetten opleggen. Ze hanteren een intern waarschuwingssysteem, waardoor systematisch alle verrichtingen met een verwijzing naar Cuba in het beste geval aan een intern onderzoek worden onderworpen, maar meestal direct worden geweigerd.

Hoogst opmerkelijk is dat de betrokken banken heel terughoudend zijn en weigeren te antwoorden op de vraag naar de reden van de afgewezen betaling. Een schriftelijke reactie komt er zelden, of er wordt gewoon verwezen naar 'intern beleid of compliance'.

In België zijn ING en BNP-Paribas-Fortis de twee belangrijkste banken die een heel strikt beleid tav Cuba toepassen. Enkele andere kleinere banken maken voor hun internationaal financieel verkeer gebruik van het netwerk van deze twee banken, waardoor ook zij geen verrichtingen naar Cuba kunnen realiseren.

3.1. Enkele cases¹:

CASE 1 : BNP-Paribas-Fortis weigert geldtransfert naar Medicuba in Zwitserland

Eind maart 2020 bij het uitbreken van de coronapandemie schrijft Mevrouw X via haar bank BNP-Paribas-Fortis een bedrag over naar Medicuba in Zwitserland. Een kleine maand later staat het geld nog niet op de rekening van Medicuba. Eind april 2020 schrijft mevrouw X een boze brief met een duidelijke argumentering: « Transfert en euros, entre deux banques européennes qui donc ne tombe en aucun cas sous la loi de blocus que les Etats-Unis imposent à ce pays depuis 60 ans et que l'Europe prétend ne pas suivre ». Dezelfde dag antwoordt BNP-Paribas-Fortis « Sachez qu'en tant que banque, nous avons l'obligation pour votre sécurité de vérifier les transactions. Si cette opération a été bloquée, c'est qu'à priori il y a des éléments qui ne nous semblent pas cohérents." Mevr. X wordt doorverwezen naar een telefoonnummer, waar zij haar bezwaren nogmaals uit: « Il est tout à fait inconcevable que non seulement vous n'exécutez pas un transfert totalement LEGAL selon la loi européenne mais qu'en plus de cela vous gardiez une somme qui ne vous appartient pas ». Uiteindelijk stort de bank het geld terug op de rekening van mevr. X.

CASE 2: ING-Nederland dreigt rekeninghouder met afsluiten rekening

Een Nederlandse student op stage in Cuba kreeg in 2018 volgende (dreig)brief:
"Met deze brief vragen wij uw aandacht voor het volgende: ING Bank N.V. (hierna: de ING) is om zakelijke redenen, dat wil zeggen als gevolg van de frequente beoordeling van onze activiteiten vanuit economisch, strategisch en risicoperspectief, niet bereid zaken te doen of te faciliteren met een aantal nader omschreven landen.

¹ De namen van de geanonimiseerde personen en organisaties zijn bekend bij Coördinatie Opheffing Blokkade tegen Cuba

Deze beslissing is van invloed op:

- de landen: Cuba, Iran, Noord Korea, Sudan en Syrië;
- door de overheid gecontroleerde banken en bedrijven uit Wit Rusland;
- overige (inter)nationaal gesanctioneerde personen/entiteiten.

Op basis van creditcardtransacties op uw Betaalrekening hebben wij geconstateerd dat u mogelijk langdurig in Cuba verblijft. Om te kunnen bepalen in hoeverre hier inderdaad sprake van is, verzoeken wij u ons antwoord op de volgende vragen te geven:

- Wat is de reden van het verblijf in Cuba?
- Als er sprake is van tijdelijk verblijf, wat is dan de einddatum van het verblijf in Cuba?

Wij verzoeken u de vragen te beantwoorden op de bijlage en deze te voorzien van datum, uw naam en handtekening. Uw antwoord verwachten wij xx.xx 2018 van u terug. Hiervoor kunt u de bijgesloten retourenvelop gebruiken.

Na ontvangst van uw antwoord bepalen wij in hoeverre ons beleid met betrekking tot bovengenoemde landen onze klantrelatie met u beïnvloedt. Wij informeren u hier vervolgens schriftelijk over. "

CASE 3: BNP Paribas Fortis sluit rekening van vzw Y af.

In juni maakt BNP-Paribas-Fortis plotseling een einde aan de klantenrelatie met vzw Y die al jaren solidariteitswerk met Cuba doet. Officieel ontving de organisatie geen enkele reden waarom de bank haar jarenlange klantenrelatie opgezegd heeft. Officieus bestookte de bank de vzw al maanden met allerlei vragen over de banden met Cuba: hoe het geld van fondsenwerving voor het zenden van containers naar Cuba wordt gebruikt. Of wat is het organigram van de vzw?

CASE 4: KBC weigert betaling van abonnementsgeld voor GRANMA in Cuba

Enkele jaren geleden had mr. Z graag het abonnement op de Granma verlengd en schreef de nodige som over. Enige tijd later kreeg hij zijn centen terug van de bank, min administratieve kosten. Bij het vragen van 'waarom' kreeg hij als antwoord dat het een land in oorlog is. Aangezien hij telefonisch contact had opgenomen met het KBC-kantoor, heeft hij nooit een geschreven antwoord ontvangen.

CASE 5: KBC vraagt bijkomende inlichtingen over een humanitaire gift naar Cuba

Net zoals in het verleden al een paar keer gebeurde, stort een organisatie YZ begin september '21 via een tussenorganisatie in België een som over naar de Iglesia Bautista in Havana, als steun voor de bouw van woningen. Van het lokale KBC-kantoor krijgen zij de vraag om bijkomende informatie. Deze handelswijze is blijkbaar verrassend, blijkt uit een mail van de tussenorganisatie: "Vraag (2) is inderdaad iets wat ze bij de KBC nog niet tegengekomen zijn'.

Het KBC-kantoor schrijft: "Om te voldoen aan OFAC / EMBARGO requirements, graag volgende info doorgeven:

we have been requested by BCITITMM to provide them with exact answers and documents

PLS CONFIRM:

- 1 THAT KYC'S FULFILMENT HAS BEEN DONE
- 2 THE EXCLUSION OF THE PRESENCE OF A US NEXUS (2)
- 3 WE REQUEST PARTICULARLY COPY OF THE DOCUMENTATION UNDERLYING THE TRANSACTION (3)"

BCITITMM is de SWIFT-code van INTESA SANPAOLO SPA in Milaan, een grote internationale bank waarop KBC beroep doet voor internationale geldtransferten.

Organisatie Z bezorgt KBC bijkomende documenten, waaruit blijkt dat het geld bestemd is voor een humanitair programma van een kerkgemeenschap in Havana. De betaling wordt daarna uitgevoerd.

CASE 6: Belgische bank weigert fondsen voor voedselvoorziening over te schrijven

Een erkende Belgische organisatie* schreef in 2005 fondsen met melding 'Cuba' over naar een Zwitserse rekening via een Belgische bank*. De fondsen waren vrijgemaakt om een Cubaanse

boerenorganisatie* bij te staan in een project voor voedselzekerheid ten gunste van de lokale bevolking. De rekening van de begunstigde bevond zich in Zürich, maar toch deed de Belgische bank op haar beurt beroep op een Amerikaanse corresponderende bank*. Daarna zijn de fondsen integraal in beslag genomen door de United States Department of the Treasury.

Ondanks de argumentatie dat het om een budget ging voor ontwikkeling en voedselzekerheid door een erkende Belgische organisatie, weigerde de Verenigde Staten het bedrag te ontvriezen. Na een lange juridische procedureslag, die duurde tot 2010, gingen de Belgische organisatie en de Belgische bank over tot een onderlinge schikking. Tot op vandaag kan de Belgische organisatie geen fondsen overschrijven naar Cubaanse sociale organisaties via Belgische banken, noch in dollar, noch in euro. Meer zelfs, de organisatie slaagt er niet in om overschrijvingen te maken naar Europese bedrijven met de vermelding 'Cuba'.

* De namen van organisaties en instellingen zijn bekend bij de Coördinatie voor de opheffing van de Blokkade van Cuba.

3.2. Extraterritoriale impact van de VS-blokkade treft ook andere sectoren

De VS-blokkade tegen Cuba bepaalt niet alleen het intern beleid van de banken. Ook andere sectoren zoals het toerisme, kampen met de opgelegde VS-beperkingen. Een opmerkelijk recent voorbeeld betreft CWT:

EU-reisagentschap weigert reis naar Cuba te boeken.

Tilly Metz is een Europarlementslid van de Luxemburgse groene partij. Ze leidt de delegatie van het Europees Parlement voor de relaties met Centraal-Amerika. In die hoedanigheid had ze een reis aangevraagd naar Cuba, wat door de parlementaire instanties goedgekeurd werd. Maar toen de reis geboekt werd bij CWT, de interne reisdienst van het parlement, ging het fout. CWT, dat voor zijn diensten maandelijks een 140.000 € ontvangt, liet weten dat ze de reis niet kon boeken wegens het Amerikaans Cuba-embargo. CWT is inderdaad een Amerikaans bedrijf, ontstaan door een reeks overnames, waarin ook de restanten van de Belgische Wagons-Lits betrokken waren. Sinds 2006, na overnames door de Amerikaanse investeringsbank JP Morgan Chase, valt het onder de bepalingen van het embargo tegen Cuba.

In een brief aan David Sassoli, voorzitter van het Europees Parlement, toont Metz zich erover verbaasd dat gekozen werd voor een dergelijk bedrijf als reisdienst van het parlement. Maar eigenlijk komt dit niet uit de hemel gevallen. In 2014 moest CWT bijvoorbeeld een boete van zes miljoen \$ betalen aan de Amerikaanse schatkist omdat de Franse tak van het bedrijf reizen naar Cuba had georganiseerd. Een dergelijke adering zou geen tweede keer voorkomen... (bericht overgenomen uit [Ander Europa](#))

4. Europese Unie en België veroordelen de VS-blokkade tegen Cuba.

De wet Helms-Burton uit 1996 betoonde helemaal de blokkade tegen Cuba en verruimde tevens de blokkade naar buitenlandse bedrijven. Art. 1 bevestigt dat niet alleen VS-bedrijven geen handel met Cuba mogen drijven, maar ook hun dochterondernemingen of die nu in de VS of in het buitenland gevestigd zijn. Daarenboven laat de wet toe boetes op te leggen aan alle buitenlandse personen en bedrijven die in de VS opereren.

4.1. Europese Unie verbiedt de VS-sanctiewetten uit te voeren.

De EU verzette zich onmiddellijk na de goedkeuring van de wet Helms-Burton tegen het eenzijdig opleggen van handelsbeperkingen aan niet-VS bedrijven, omdat dit de vrije handel belemmert en de belangen van de Europese bedrijven schaadt. Als wettelijk instrument keurde de toenmalige Europese Raad in 1996 de [Blokkeringsverordening N° 2271/96, kortweg Blocking Statute](#) genoemd, goed.

De Blokkeringsverordening 2271/96 verklaart de extraterritoriale effecten van de blokkade illegaal. Artikel 5 van Verordening 2271/96 verbiedt EU-personeel en -bedrijven om bevelen of regels op te volgen die voortvloeien uit de illegale blokkadewetten. Artikel 9 verplicht elke lidstaat ertoe om in het geval van overtredingen sancties te bepalen.

Naar aanleiding van het terugtrekken van de VS uit het Iran-akkoord, herbevestigt de EU de Blokkeringsverordening in [de Uitvoeringsverordening 2018/1101](#).

Deze actualisatie laat de Verordening 2271 ongewijzigd, met als belangrijkste doel “bescherming en verweer tegen onwettige gevolgen van de extraterritoriale toepassing van ...door derde landen uitgevaardigde wetten... “. In de bijlage wordt duidelijk gemaakt dat onder “derde landen” de Verenigde Staten moet verstaan worden. Het verbod om gevolg te geven aan de eisen of verboden die voortvloeien uit de VS-sancties, blijft van kracht.

4.2. België verbiedt de naleving van de VS-sancties tegen Cuba

Gezien de EU-regelgeving juridisch boven de nationale wetten staat, is het vanzelfsprekend dat België het Blocking Statute in eigen wetgeving omzet. Dit gebeurde echter pas met de wet van 2 mei 2019. “Titel VII (art. 230 tot 234) van de wet van 2 mei 2019 houdende diverse financiële bepalingen voert enkele bepalingen in die een vlotte uitvoering van Verordening 2271/96 in België mogelijk maakt: De Algemene Administratie van de Thesaurie (FOD Financiën) en de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie worden aangewezen als autoriteiten voor het toezicht op de naleving van de verplichtingen van Verordening 2271/96”.

In een antwoord op een parlementaire vraag lichtte [minister S. Wilmès op 13 juli '21](#) de betekenis van de Europese Verordening 2271/1996, het zogenaamd Blocking Statute, toe: “Die verordening is sinds 2018² van toepassing op de Amerikaanse sancties tegen Cuba en heeft tot doel de Europese burgers en bedrijven te beschermen tegen die verreгаande sanctie en de extraterritoriale werking ervan. **De verordening verbiedt meer bepaald de naleving van die sanctie, net als medewerking met de Amerikaanse autoriteit of rechtbanken in dat kader.** Europese burgers of bedrijven die deze sanctie toch naleven, kunnen aansprakelijk gesteld worden. In België wordt die bepaling uitgevoerd door de wet van 2 mei 2019, die aanzienlijke geldboetes voorziet. Indien een EU-burger of een bedrijf veroordeeld zou worden in de Verenigde Staten, kan het in de EU een tegenvordering instellen tegen de Amerikaanse klager om een schadevergoeding met eventuele inbeslagname van activa te eisen”.

De Blocking Statute voorziet de mogelijkheid dat bedrijven bij de Europese Commissie een uitzondering aanvragen om zich te onttrekken aan het EU-verbod om de VS-sanctiewetten na te leven. Deze bedrijven mogen dan de VS-sancties wél opvolgen, op voorwaarde dat ze de Europese Commissie vooraf kunnen aantonen dat hun belangen anders te erg getroffen worden. Het is echter hoogst onwaarschijnlijk dat de banken deze uitzonderingsmaatregel hebben aangevraagd, laat staan verkregen.

5. Conclusies: de banken overtreden de Europese en Belgische wetgeving

Deze hierboven aangehaalde cases maken een aantal zaken duidelijk:

- Belgische banken houden in hun algemeen beleid duidelijk rekening met de sanctiewetten van de Verenigde Staten tegen Cuba.
- Overschrijvingen naar Cuba worden gewoon geweigerd, of onderworpen aan extra onderzoek waarbij men bijkomende informatie opvraagt. Maar beide gevallen wijzen op het feit dat de banken willen vermijden de VS-sanctiewetten te overtreden.
- Banken gaan zelfs verder dan de VS-sanctiewetten ‘opleggen’, wat blijkt uit het feit dat banken overschrijvingen in euro’s tussen twee Europese landen weigeren uit te voeren.
- De banken zijn schaars met commentaar en verschuilen zich achter hun autonomie en hun intern beleid, waarvoor zij zich niet naar de buitenwereld moeten verantwoorden. Enkel sporadisch of in informele contacten wordt de ware achterliggende reden naar boven: controle door de VS-administratie OFAC.

² Het Blocking Statute is al van kracht sinds 1996. Minister S. Wilmès verwijst hier naar de Actualisatie van de verordening in 2018.

- De banken overtreden bijgevolg de Europese en de Belgische wetgeving.
- De praktijk van andere banken bewijst dat betalingen naar Cuba wel degelijk kunnen. Er is dus geen enkele reden waarom niet alle banken dit zouden doen.

6. Onze eisen

De Coördinatie voor de opheffing van de blokkade tegen Cuba, op de eerste plaats dat de **Belgische en Europese overheden** actie ondernemen.

- We vragen dat de bevoegde minister een rondzendbrief naar de banken stuurt met daarin concrete richtlijnen die het vrij betalingsverkeer naar Cuba garanderen.
- Het is aan de Europese Commissie om aan burgers, bedrijven en banken een sluitende bescherming te bieden tegen mogelijke boetes door de Verenigde Staten opgelegd omwille van hun relaties met Cuba.
- Daarnaast moet de EU de banken aansprakelijk houden en hen verplichten internationale mechanismes uit te werken die betalingen naar Cuba garanderen. België kan hierbij het voortouw nemen.

Van de banken verwacht de Coördinatie dat

- Zij de overschrijvingen naar Cuba correct uitvoeren. Zij hebben de mogelijkheid om alternatieve betalingsmechanismen ontwikkelen die inmenging van de VS-administratie onmogelijk maken.
- Zij overschrijvingen binnen Europa correct uitvoeren en niet automatisch overschrijvingen blokkeren alleen omdat het woord 'Cuba' in de naam van de begunstigde of in de vrije mededeling vermeld staat.

Contact:

Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba

Coordinatie.blokkade@gmail.com of coordinationblocus@gmx.com
<https://stopdeblokkade.be/>

De Coördinatie voor de Opheffing van de Blokkade tegen Cuba is een platform van 40 organisaties, waaronder: Algemene Centrale/Centrale Générale-ABVV, HORVAL-ABVV/FGTB, FOS.ngo, WSM, Vrienden van Cuba, Cubanismo.be